

**Kivonat a Fővárosi Bíróság elnökének
a Fővárosi Bíróság összbírói értekezlete részére,
a Fővárosi Bíróság 2008. évi működéséről készített tájékoztatójából
(2009.El.II.D.1/49. szám)**

2. A Fővárosi Bíróság személyi feltételeinek alakulása 2003. és 2008. között

2.1. A bíróság személyi feltételeit bemutató adatok

A Fővárosi Bíróság (a továbbiakban: FB) létszámhelyzetét 2003-2008. évben az alábbi adatok reprezentálják:

Év	Bírák				Titkárok				Fogalmazók				Tisztviselők			
	Engedélyezett		Tényleges		Engedélyezett		Tényleges		Engedélyezett		Tényleges		Engedélyezett		Tényleges	
	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.
2003	680	697	676	664	86	100	74	89	123	116	145	128	784	887	760	843
2004	702	702	665	681	107	117	89	105	116	106	137	118	869	888	853	888
2005	702	702	681	710	117	127	105	116	106	106	118	109	888	913	888	913
2006	702	702	710	708	127	127	116	128	106	106	109	105	913	923	913	923
2007	702	705	708	708	127	127	128	153	106	106	105	81	925	939	925	939
2008	707	711	705	709	127	169	150	158	106	84	76	72	937	961	937	961

Év	Írnokok				Fizikaiak				Rész munkaidősök				Összesen			
	Engedélyezett		Tényleges		Engedélyezett		Tényleges		Engedélyezett		Tényleges		Engedélyezett		Tényleges	
	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.	I. 1.	XII. 31.
2003	499	447	488	438	261	261	258	259	15	15	9	15	244 ⁸	2523	2410	2436
2004	465	446	437	446	261	261	259	259	15	15	15	15	253 ⁵	2535	2455	2512
2005	446	444	446	444	261	261	259	261	15	15	15	13	253 ⁵	2568	2512	2566
2006	444	434	444	434	261	261	261	252	15	15	13	11	256 ⁸	2568	2566	2561
2007	432	418	432	418	261	237	252	223	15	15	11	9	256 ⁸	2547	2561	2531
2008	418	438	418	438	237	227	220	211	15	15	9	8	254 ⁷	2605	2515	2557

Év	Bírósági ügyintézők			
	Eng.		Tényl.	
	I. 1.	XII.31.	I. 1.	XII.31.
2003	0	0	0	0
2004	15	18	15	18
2005	18	26	18	26
2006	27	29	27	28
2007	30	47	29	46
2008	48	57	47	53

A fenti táblázatok adataiból megállapítható néhány alapvető összefüggés a bírói létszámról:

- az engedélyezett bírói létszámunk 2003. és 2008. között 4,5 %-kal emelkedett,
- a tényleges bírói létszám emelkedése ugyanebben az időszakban 4,9 %,
- 2006. évtől a bírák esetében megszűnt az engedélyezett létszámot meghaladó tényleges foglalkoztatás. Ennek oka az, hogy a tartósan távollévő bírák álláshelyeinek

részleges betöltésére vonatkozó OIT döntés eredményeként jobban tudjuk kezelni az átmeneti létszámtöbbletet.

- A fenti adatsor – a tájékoztató tárgyidőszaka miatt – nem tartalmazza a bírói létszám 2009. január 1-i nyitóadatát, mely szerint *az engedélyezett létszám 737-re növekedett. Ezzel a létszámemeléssel 2009. évben már a 2003. évihez képest 8,4 %-kal magasabb bírói létszámmal tudunk dolgozni. A 2008. évi – 2009. január 1. napjával rendszeresített – bírói létszám-emelkedésünk önmagában nagyobb mértékű volt, mint a megelőző 6 év együttes létszámnövekedése.*

A titkárok, fogalmazók létszámának alakulását együttesen értékelve megállapítható:

- a titkárok engedélyezett létszáma 2008-ban a 2003. évi 196 %-ára (majdnem kétszeresére) emelkedett,
- a titkárok létszáma láthatóan, folyamatosan növekszik. Ennek oka elsődlegesen az, hogy a nemperes érkezés növekedése szükségessé tette az önálló hatáskörrel rendelkező titkárok létszámának emelését. Ugyanakkor érzékelhető az a tendencia is, hogy lassan növekszik a bírói kinevezésre várakozás időtartama.
- A fogalmazók engedélyezett létszáma viszont ugyanebben az időszakban a 2003. évi 68,3 %-ára csökkent. A tényleges létszám csökkenése még ezt is meghaladja, a 2008. évi adat már csak a 2003. év végi létszám 49,7 %-a.
- A fogalmazók tényleges létszámának átmeneti csökkenése több okra vezethető vissza. A fogalmazók felvételi versenyvizsgájának bevezetése során tapasztalt késlekedés miatt 2007. és 2008. években, 2008. szeptember 1. napjáig gyakorlatilag nem került sor új fogalmazó felvételére. A régi fogalmazóink viszonylag nagyobb arányban fejezték be eredményesen a szakvizsgákat, melyet követően megtörtént a titkári kinevezésük, s az egy éves átmeneti időszakban nem léptek új fogalmazók a helyükbe. Kiemelten fontosnak tartva a minőségi utánpótlás biztosítását, 2008. szeptemberében 19 új fogalmazó kezdte meg bírósági szolgálati viszonyát, s év végén további 7 fogalmazói álláshely betöltésére írtam ki pályázatot.

Az ügyintézők létszámának értékelésével kicsit bővebben foglalkozom, bemutatva az új típusú alkalmazotti kör foglalkoztatásával kapcsolatos tapasztalatainkat:

- A táblázatból világosan kitűnik, hogy 2004. évig a Fővárosi Bíróság nem foglalkoztatott bírósági ügyintézőt. Ennek elsődleges oka az, hogy a felsőoktatási intézmények ebben az időszakban kezdték meg az első végzett ügyintézői csapat kibocsátását, s lényegében ekkor kezdődött meg az ügyintézők feladatának, hatáskörének kodifikációs megfogalmazása és beillesztése a bíróság szervezetrendszerébe és működésébe.
- Magam részéről az ügyintézői létszám fejlesztését a kezdetektől igen fontosnak tartottam, elsősorban azért, mert a megfelelően foglalkoztatott ügyintézői apparátus jelentősen csökkenteni tudja a bírák adminisztratív munkaterhét. Az ügyintézőt azért is hatékonyan foglalkoztatható munkaerőnek tartom, mert fő szabályként – a fogalmazótól és a titkártól eltérően – nem átmeneti megoldásnak szánja a bíró melletti szakmai támogatás feladatkörét, hanem hosszabb távon rendezkedik be erre a feladatra. Természetesen ezt a fő szabályt a gyakorlat színesíti, s meglehetősen sok ügyintézőnk folytatja a tanulást a jogi egyetem elvégzésével.
- Kezdetektől, következetesen nem támogatom az ügyintéző kinevezést jegyzői munkakör ellátására, az ügyintéző ugyanis költségesebb igazságügyi alkalmazott, akinek a jogszabályban biztosított, felsőfokú végzettséget igénylő és feltételező, speciális feladatokat kell ellátni.

- Az ügyintézői létszám fejlesztése szempontjából meghatározó célkitűzés volt a Cégbíróság megtámogatása 2008. január 1-től, egy saját forrásból felállított, 15 fős ügyintézői csapattal. A tapasztalatok azt igazolták, hogy az elektronikus eljárásra vonatkozó szabályozásban biztosított lehetőségekkel élve az ügyintézőkkel a cégbírák jelentősen tehermentesíthetők. Álláspontom szerint ez a jövő cégbírási ügyintézésének útja.

A tisztviselők, írnokok létszámának alakulása:

- a tisztviselők és írnokok együttes, engedélyezett létszáma 2003. elején 1283 volt, ami 2008. végére 1399-re növekedett, 9,04 % emelkedést eredményezve,
- külön figyelmet érdemel, hogy a tisztviselők, írnokok aránya a bírói létszámnál nagyobb arányban növekedett. Ezt azonban az érkezés és a folyamatban lévő ügyek növekedése miatt bekövetkezett adminisztratív - irodai munkateher növekedés miatt a napi munkában nem érzékeltük javulásként.
- *A tisztviselők és írnokok együttes létszámánál nem hagyható figyelmen kívül, hogy az OIT által engedélyezett létszámbővítés eredményeként a 2009. január 1. napján induló engedélyezett létszám már 1444 fő lesz, ami a 2003. évihez képest 12,5 % emelkedést jelent.*

2.2. A bírói karban bekövetkezett változások (fluktuáció)

Az elmúlt hat évben a bírói állományban bekövetkezett változásokat jogcímenként az alábbi táblázat szemlélteti:

Jogcím	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
áthelyezés	40	11	7	5	4	12
lemondás	5	3	2	4	7	7
felső korhatár elérése	2	3	2	3	2	5
öregségi nyugdíj	2	2	4	10	14	8
felmentés	1	2	1	1	0	0
jogellenes	1	0	0	0	0	0
dolgozó halála	1	4	2	0	0	0
beosztás más ig. üi. szervhez	12	5	4	0	0	0
határozott idejű bírói kinevezés lejárt	0	0	0	1	0	0
Összesen:	64	30	22	24	27	32

A táblázatból egyértelműen látszik, hogy a Fővárosi Bíróság bírói karát milyen jelentősen érintette az ítélőtáblák, közülük is a Fővárosi Ítélőtábla felállítása. A 2003. év 40 áthelyezését a többi év áthelyezési mutatója meg sem közelíti. Különösen elgondolkodtató ez a szám annak tükrében, hogy a 40 áthelyezés legkevesebb 6000 folyamatban lévő ügy átosztását jelentette, melynek az ítélkezés időszerűségére gyakorolt hatása évekig érzékelhető. Megjegyzem, hogy a Fővárosi Ítélőtáblára került bíráink – a többi ítélőtáblától eltérően – nem segítettek be kirendeléssel a nálunk hagyott ügyeik feldolgozásába. Ennek oka az volt, hogy a Fővárosi Ítélőtábla elsődlegesen a jelentős ügyhátrálékkal küzdő Legfelsőbb Bíróság helyzetének megoldására koncentrált.

A szolgálati viszony megszűnéséből adódó változás 2008. évben a bíráknál az engedélyezett bírói álláshely 4,51%-a, ami kedvezőtlenebb elmozdulást jelentett 2007. évhez képest, amikor a változás 3,81%-ot tett ki. Ennek oka elsősorban az áthelyezések számának növekedése, mely alapvetően a belső mozgásra, s ezen belül is arra vezethető vissza, hogy 2007-ben jelentősen megemelkedett a nyugdíjba vonuló bíráink létszáma. Ezeknek a változásoknak a

kezelését megnehezíti, hogy a felső korhatár elérésének kivételével döntően előre nem tervezhetőek.

2.3. Az igazságügyi alkalmazottak álláshelyeinek betöltésével kapcsolatos változások (fluktuáció)

2008. évben 156 igazságügyi alkalmazott szolgálati viszonya szűnt meg. A szolgálati viszony megszűnésével kapcsolatos létszámmozgás az igazságügyi alkalmazottaknál az engedélyezett létszámra vetítve 8,44%-os volt, amely 3,35%-os csökkenést jelent a 2007. évhez képest. Ezt a csökkenést nagyon szerencsés jelzésnek tartom, mert az igazságügyi alkalmazotti állomány viszonylagos stabilizálódásának jele, ami a hosszabb távon kedvezően befolyásolja az adminisztrációs tevékenység szakmai színvonalát.

2.4. A fogalmazói és titkári álláshelyek betöltésének alakulása

2008. évben – gyakorlatilag 1 év kihagyás után – 19 új fogalmazó kezdte meg működését a Fővárosi Bíróság illetékességi területén.

A fogalmazóknál az év végén túlbetöltés nem jelentkezett. A tartósan távol lévők száma 12 fő. Jelenleg 3 fő fogalmazót pályaaalkalmassági vizsgálatra bejelentettünk, melynek eredménye után titkári kinevezésüket fogják kérni.

A titkároknál az év végére túlbetöltés nem volt, tekintettel arra, hogy előterjesztésemre az Országos Igazságszolgáltatási Tanács a 2008. november 4-ei ülésén hozott 251/2008. (XI.4.) számú OIT határozatával 2008. december 1. napjától kezdődő hatállyal a Fővárosi Bíróságon 22 bírósági fogalmazói álláshelyet megszüntetett és ezzel egyidejűleg 22 bírósági titkári álláshelyet rendszeresített. A tartósan távol lévők száma 29 fő.

2008. évben is folytattuk azt a gyakorlatot, hogy a bírósági fogalmazóknál lehetővé tesszük a szakvizsga második része utáni pályaaalkalmassági vizsgálatra való bejelentkezést, mely lehetőséggel 30 bírósági fogalmazó élt.

Az Iasz. 54. § (1) bekezdésének alkalmazásával a fogalmazóknál a bírósági titkárrá történő kinevezést megelőzően, illetve a bírósági titkárnál a bírói tisztségre történő pályázat benyújtásakor megtörténik tevékenységük értékelése. 2008. évben 28 bírósági fogalmazó nyert bírósági titkári kinevezést, ebből 6 alkalmas és 22 kiválóan alkalmas minősítést kapott. Az értékelésből megállapítható, hogy a bírósági vezetők nagy felelősséggel és az egyéniesítés követelményét szem előtt tartva tesznek eleget a feladatnak. A bírósági titkárok központi képzéséről szóló 2006. évi 7. sz. OIT szabályzat rendelkezéseire figyelemmel vagyunk a bírósági titkárok tekintetében. A tapasztalatainkat az oktatásról szóló fejezet tartalmazza.

2.5. Az álláshelyek betöltése

Az álláshelyek betöltésével kapcsolatban a 2008. évben is különösen nagy hangsúlyt kapott a gyorsaság és a tervezés. Új módszerek bevezetésével törekedtünk arra, hogy a megüresedő bírói és az igazságügyi alkalmazotti álláshelyeknél minimalizáljuk azt az időtartamot, amíg az álláshelyen tényleges munkavégzés nem történik.

A 2008. év a bírói álláshelyek betöltése szempontjából kiemelkedő volt, *összesen 101 bírói álláshely (vezetői és bíró) tekintetében került sor pályázat kiírására.* Ebből 31 kerületi bírósági bírói, 45 fővárosi bírósági bírói [ebből 30 pályázat a 144/2008. (VI. 9.) és 197/2008. (IX.25.) OIT határozattal, 2009. január 1-jével ideiglenesen rendszeresített álláshelyekre

vonatkozik] álláshely, míg 25 vezetői [4 kollégiumvezető-helyettesi, 2 kerületi bírósági elnöki, 5 kerületi bírósági elnökhelyettesi, 6 kerületi bírósági csoportvezetői, 1 kerületi bírósági csoportvezető-helyettesi és 7 fővárosi bírósági tanácselnöki] álláshely betöltésére irányult. Különösen fontosnak tartom, hogy a 30 új bírói álláshely betöltését – pályáztatással és elbírálással együtt – gyakorlatilag 3 hónap alatt oldottuk meg.

Általánosságban elmondható, hogy az üres bírói álláshelyek valamennyi esetben a lehető legrövidebb határidővel pályáztatásra, illetve a lehető legkorábbi időponttól betöltésre kerülnek. (Átlagosan kb. 15 üres bírói álláshely mutatható ki havonta.)

A 2008-ban kiírt pályázatok közül 3 vezetői pályázat esetében a vezetői kinevezés, míg 14 bírói állásra kiírt pályázat tekintetében a bírói kinevezés, illetve a beosztás vagy az áthelyezés 2009. évben – január 1-jével, február 1-jével és március 1-jével – valósul, valósult meg.

2008-ban összesen 29 **vezetői kinevezésre** került sor a Fővárosi Bíróságon, illetve a kerületi bíróságokon az alábbiak szerint:

1 fővárosi bírósági elnökhelyettesi (OIT által kiírt pályázat)

2 kollégiumvezetői (OIT által kiírt pályázat)

5 kollégiumvezető-helyettesi

1 fővárosi bírósági csoportvezetői

4 kerületi bírósági csoportvezetői

2 kerületi bírósági csoportvezető-helyettesi

2 kerületi bírósági elnöki

5 kerületi bírósági elnökhelyettesi

7 tanácselnöki

(Ezekből 5 vezetői kinevezés 2007-ben kiírt pályázat kapcsán történt.)

A 2008. évben összesen 30 bírósági titkár kapott **bírói kinevezést**, ebből 29 fő fővárosi vagy kerületi bírósági titkár, míg 1 fő dunajvárosi városi bírósági titkár volt.

Az elmúlt évben 1 fő kerületi bírósági bíró másik kerületi bírósághoz került **áthelyezésre**, valamint 1 fő városi bírósági bíró került áthelyezésre kerületi bírósághoz.

Beosztással 10 fő kerületi bírósági bíró került a Fővárosi Bíróság valamely kollégiumához, továbbá 1 fő városi bírósági bíró a Fővárosi Bíróság Cégbíróságához nyert beosztást (2007-es bírói pályázat kapcsán).

A Fővárosi Bíróság a 2008. évre a tartósan távollévő bírák álláshelyeinek terhére 14 **túlbetöltésre** kapott engedélyt, s ezt teljes mértékben kihasználta.

A fenti adatok összesítése szembesít minket azzal, hogy a személyi változások kapcsán milyen jelentős teher hárult 2008. évben a közreműködő bírói testületekre. Ezúton is köszönöm a Fővárosi Bíróság bírói tanácsának, a kollégiumoknak és az összbírói értekezletnek, hogy a megnövekedett feladatokat nagy felelősségtudattal, fegyelmezetten, időszerűen végezték el, ezzel is segítve a bíróság működési feltételeinek biztosítását.

2.6. Bírák korösszetétele, bírói gyakorlat időtartama, havonta tartósan távollévők száma

2.6.1. Bírák összetétele kor szerinti megoszlásban 2003. évtől 2008. évig

Bírák korösszetétele							
Év	30 évig	31-35 évig	36-40 évig	40-50 évig	51-60 évig	61-70 évig	Létszám összesen
2003	49	133	120	185	122	55	664
2004	47	135	124	190	127	58	681

2005	54	139	130	194	131	62	710
2006	38	145	129	194	140	62	708
2007	21	154	126	197	154	56	708
2008	14	145	141	200	155	54	709

A bírák korösszetételének alakulásában tapasztalható tendencia azt jelzi, hogy a bírói kar stabilizálódik és jó értelemben véve „öregszik”. Jelentősen csökkent a 30 év alatti bírák száma, nőtt a 31-60 éves bírák aránya, miközben – átmeneti növekedés után – a 2003. évi szinten maradt a 61-70 éves bírák száma.

2.6.2. Bírák összetétele a bírói gyakorlat szerinti megoszlásban 2003. évtől 2008. évig

Bírói gyakorlat						
Év	1 évig	1-3 évig	3-10 évig	10-20 évig	20 év felett	Összesen
2003	37	57	253	214	103	664
2004	38	94	190	257	102	681
2005	50	89	202	250	119	710
2006	18	88	195	284	123	708
2007	24	66	200	295	123	708
2008	30	86	196	284	113	709

A hat vizsgált év tendenciáját tekintve 100-120 körüli abszolút számban stabilizálódik a kevesebb gyakorlattal rendelkező, határozott időre kinevezett bírák száma, ami a tényleges bírói létszám 14-16%-a. Ennél a mutatónál is kiemelkedik az ítélőtáblák felállításához kapcsolódó létszámmozgás következménye, mert a kevesebb gyakorlattal rendelkező bírák száma és aránya a 2004. és 2005. évben a legmagasabb. A 3-10 éves gyakorlattal rendelkező bírák száma 200 körül mozog, míg öröndetesen növekedett a 10-20 év gyakorlati idővel rendelkező bírák száma.

2.6.3. A tartósan távollévő bírák átlagos száma

A tartósan távollévő bírák száma 2003. évtől 2008. évig havi átlagban:

2003 év	38 fő
2004 év	55 fő
2005 év	48 fő
2006 év	56 fő
2007 év	59 fő
2008 év	44 fő

A fenti számsorból látható, hogy a 2003. év után a 2008. évben volt a legkevesebb a tartósan távollévő bíráink száma, ami azonban a tényleges bírói állások arányában nem jelent ilyen kedvező helyzetet. 2003-ban a tényleges bírói létszám 5,7 %-a, 2008-ban 6,2%-a volt tartósan távol. A legkritikusabb évnak 2007. tekinthető, amikor ez az arány 8,3 %-ra emelkedett.

2.6.4. Az egy bíróra eső igazságügyi alkalmazottak arányának alakulása

Az arányokat országos összehasonlításban is áttekintettük, az OIT Elnökének parlamenti tájékoztatójával azonos adatbázissal dolgozva (titkár, fogalmazó kivételével)

Év	A bírák engedélyezett létszáma az FB-n	Az ig. alk. engedélyezett létszáma az FB-n	Egy bíróra eső ig. alkalmazottak száma az FB-n	Egy bíróra eső ig. alkalmazottak száma országosan
2003	697	1334	1,914	1,94
2004	702	1334	1,900	1,93
2005	702	1357	1,933	1,95
2006	702	1357	1,933	1,95
2007	705	1357	1,925	1,93
2008	711	1399	1,968	---

A fenti mutatók azt jelzik, hogy a Fővárosi Bíróság igazságügyi alkalmazottakkal történő ellátottsága – az abszolút számot tekintve – közelít az országos átlaghoz, de annál tendenciájában kb. 2%-kal alacsonyabb. Az országos átlagot meghaladó érkezésnövekedés és a folyamatban lévő ügyek száma miatt azonban ezek az arányok azt eredményezik, hogy a gyakorlatban bíróságunk igazságügyi alkalmazottai az országos átlagnál nagyobb munkateherrel dolgoznak, s a bírák adminisztratív tehermentesítése sem éri el az országos átlagot.